

KONSEKVENSVURDERING REINDRIFT

Oppdragsnavn **Områderegulering for Normannset**
Prosjekt nr. **1350019406**
Kunde **Gamvik kommune**
Notat nr. **003**
Versjon **A**
Til **Gamvik kommune**
Fra **Andreas Foss Westgaard**
Kopi

Utført av **Andreas Foss Westgaard**
Kontrollert av **Ulla Sennesvik**
Godkjent av **Ulla Sennesvik**

Dato 15.11.2019

Dette notatet er et temanotat for konsekvensvurdering av reindrift jf. fastsatt planprogram for områderegulering for Normannset med konsekvensutredning (KU).

1 Fra planprogrammet

Kommunestyret i Gamvik fastsatte den 27.4.2017 planprogram for områderegulering for Normannset. Iht. planprogrammet skal planforslaget konsekvensutredes, herunder konsekvenser for reindrift. Det er gjeldende KU-forskrift på tidspunktet for fastsettelsen av planprogrammet som legges til grunn for utredningen; FOR-2014-12-19-1726.

Planprogrammet la til grunn at metoden for reindrifutredningen skulle være basert på departementets veileder T-1493 (konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel), men dette notatet utvider metoden til i hovedsak å støtte seg på KU-metodikken i Statens vegvesens håndbok V712, da denne operasjonaliserer KU-metodikk for tema reindrift bedre enn T-1493 som er svært overordnet.

Konsekvensutredningen skal kun utrede ett alternativ (alternativ 1/ utbyggingsalternativet = planforslaget) i tillegg til referansesituasjonen (nullalternativet) som påvirkningen vurderes i forhold til. Med nullalternativet forstås en videreføring av dagens arealbruk og planstatus i området (i hovedsak LNFR-areal).

2 Datagrunnlag og metode

Utredningen bygger på følgende data:

- Reindrifens arealbrukskart
- Informasjon gitt i møte med berørt reinbeitedistrikt (møtereferat vedlagt)

Som nevnt hviler metoden i hovedsak på Statens vegvesens håndbok V712 kap. 6 om ikke-prissatte konsekvenser, men noe tilpasset planforslagets

Rambøll
Løkkeveien 115
Postboks 1077
9503 Alta

T +47 78 44 92 22
F +47 78 44 92 20
<https://no.ramboll.com>

karakter som en overordnet områderegulering. Utredningen er metodisk utarbeidet med følgende fremgangsmåte:

1. Vurdering av planområdets beliggenhet og funn i datagrunnlaget for området
2. Vurdering av influensområder
3. Inndeling i delområder og vurdering av verdi
4. Planforslagets/tiltakets påvirkning og konsekvenser for fagtemaet
5. Vurdering av mulige skadereduserende tiltak

I møte med reinbeitedistrikt 9 ble det redegjort for at distriktet har nyere kart enn de som er tilgjengelig via Landbruksdirektoratets kartserver i dag. Nye kart er sendt direktoratet for digitalisering, men ser ikke ut til å være ferdigbehandlet der.

3 Rammer og føringer for fagtemaet

3.1 Mål for reindriftspolitikken

Den tredelte målsettingen om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift ble første gang trukket opp i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 28 (1991–92) *En bærekraftig reindrift*, jf. Innst. S. nr. 167 (1991–92). Målene skulle stå i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft ga grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen ga økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

I den siste reindriftsmeldingen til Stortinget, heter det at Regjeringen vil videreføre målet om en bærekraftig reindrift, men prioritere økologisk bærekraft som en grunnleggende forutsetning for å ivareta reindriftskulturen fremover, og for utviklingen av næringen og potensialet for økt lønnsomhet. Med en næring som også er økonomisk lønnsom, vil grunnlaget for å oppnå målet om kulturell bærekraft være langt bedre enn i en situasjon med overbeite og dårlig inntjening (Meld.St. 32 (2016–2017) *Reindrift*).

3.2 Reindrift og konsekvensvurderinger

Landbruksdirektoratet skriver i sin veileder til konsekvensanalyser for reindrift at reindriften har behov for store og sammenhengende områder for å kunne utøve sin næring. Direkte konsekvenser av omdisponering, inngrep og forstyrrende aktivitet kan være permanent tap av beiteland, eller hindringer i reinens trekk- eller flyttleier. Indirekte konsekvenser kan være midlertidig tap eller redusert bruk av omkringliggende beiteland, merarbeid for reiene og stress for reinen. Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter er oftest større enn hva summen av de enkelte inngrep skulle tilsi. Oppstyking/fragmentering av reinbeiteland er en av de alvorligste truslene mot reindriftens arealgrunnlag, og lar seg vanskelig forene med reinens behov for sammenhengende friområder og flytt- og trekkområder, heter det i Landbruksdirektoratets KU-veileder.

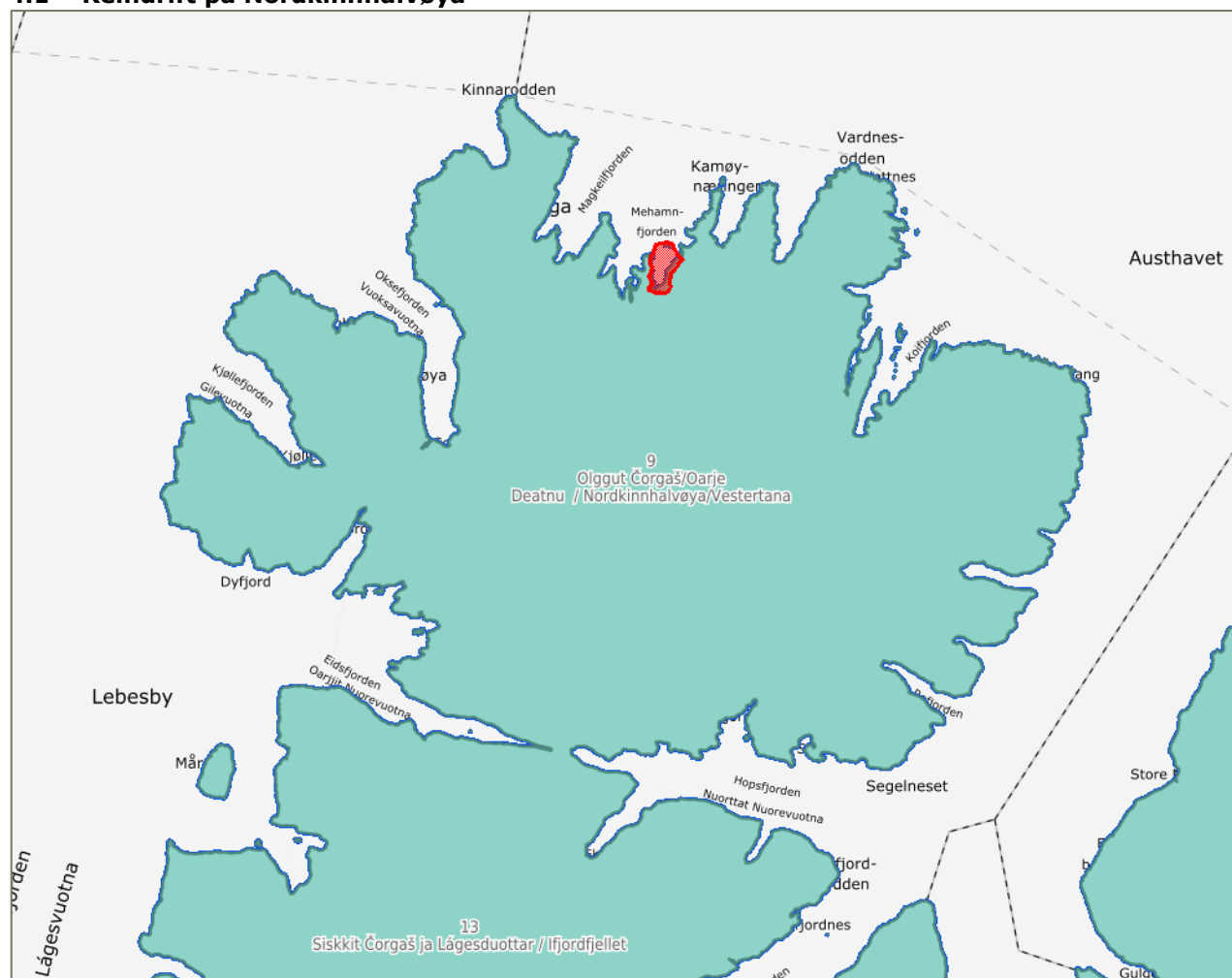
Støy, økt trafikk og motorisert ferdsel knyttet til tiltak i reinbeiteland kan skape unnvikelsesadferd hos reinsdyret. Dette kan føre til at viktige arealer blir utnyttet i mindre grad eller i ytterste konsekvens går ut av bruk. I perioder av året – spesielt under brunst og kalving – er det særdeles viktig at det er ro i dyrets omgivelser. Det er også svært viktig at det tas hensyn til flyttingen mellom årstidsbeitene. Reindriftsloven § 22 fastslår retten til fritt og uhindret å drive og forflytte rein, og nedlegger forbud mot stenging av flyttleier.

I Landbruksdirektoratets KU-veileder heter det at planer og tiltak som foreslås lokalisert helt eller delvis innenfor reinbeiteområdene må særlig vurderes opp mot reindriftens særverdiområder og minimumsbeiter når det gjelder vesentlige virkninger. Med særverdiområder menes flyttleier, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og

slakting. Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall, og er viktig grunnlag for fastsettelsen av øvre reintall for distriktet. Planer og tiltak som foreslås lokalisert utenfor, men i nærheten av særverdiområder og minimumsbeiter, skal bare vurderes dersom vesentlige negative virkninger kan synliggjøres.

4 Situasjonsbeskrivelse

4.1 Reindrifft på Nordkinnhalvøya

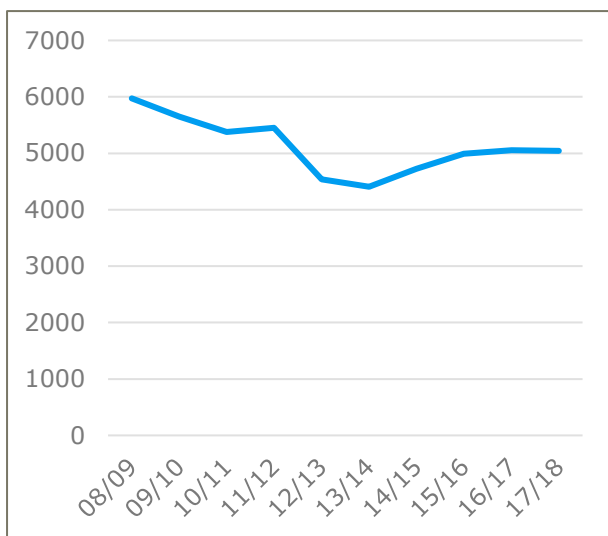
Figur 1. Reinbeitedistrikt 9 omfatter hele Nordkinnhalvøya og således begge sider av kommunegrensa mellom Gamvik og Lebesby som deler halvøya i to. Grensa til rbd. 13 går ved Hopsidet. I figuren over og de neste figurene er planområdet for Normannset markert rødt.

Normannset er som resten av Nordkinnhalvøya reinbeiteområde for reinbeitedistrikt 9 Čorgaš. Distriktet har 10 sidaandeler med totalt 77 personer i disse. Distriktet flytter hver vår over Hopsidet med et øvre reintall i vårflokken på 5800 dyr. Andelen simler i vårflokken er om lag 80 %.

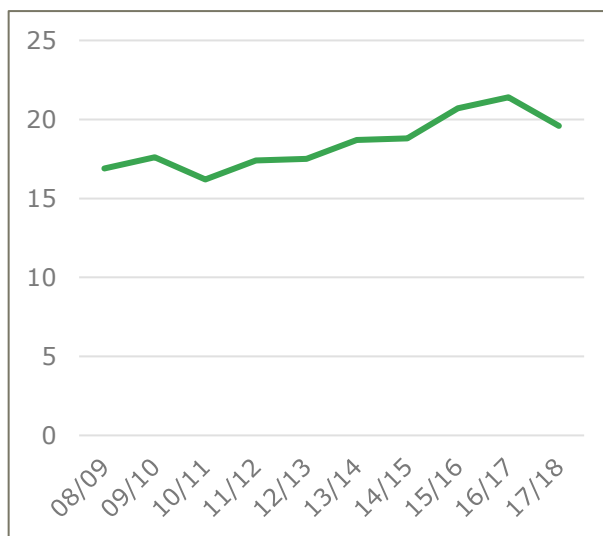
I vårperioden fram til sankthans er kystpartiene med tidlig barmark særlig viktige for reinen. Her finner den vårbeite og hvile. Enkelte simler kan også kalve her, selv om de viktigste kalvingsområdene er de mer uforstyrrede barmarksflekkene i høylandet.

Beiteressursen og årsvariasjon i temperatur påvirker slaktevekten på årskalver, jf. figur 3 under. Forskjellen på en kald og en varm sommer kan skille så mye som inntil 2 kg.

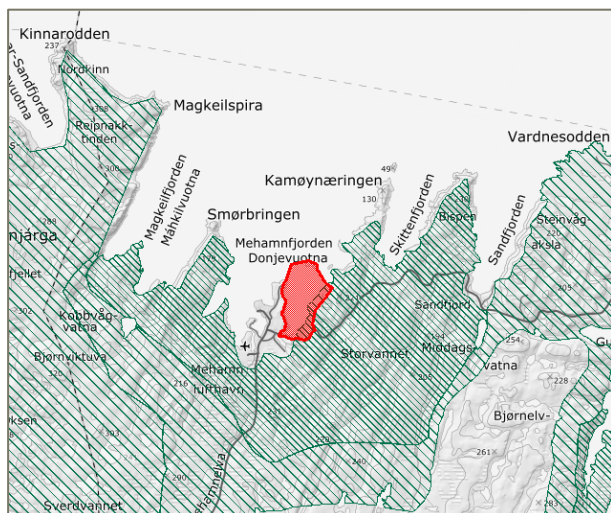
Brunsttida starter i tidsrommet da flyttingen fra Nordkinnhalvøya påbegynner mot høst- og vinterbeite. Om høsten trekker reinen inn i skogsområdene ved Tanafjorden der det er rikelig med sopp, smyle og næringsrike beiteplanter. Vinterbeitene ligger sør i Tanadalen, fra finskegrensa opp til vidda oppunder Gaissane.

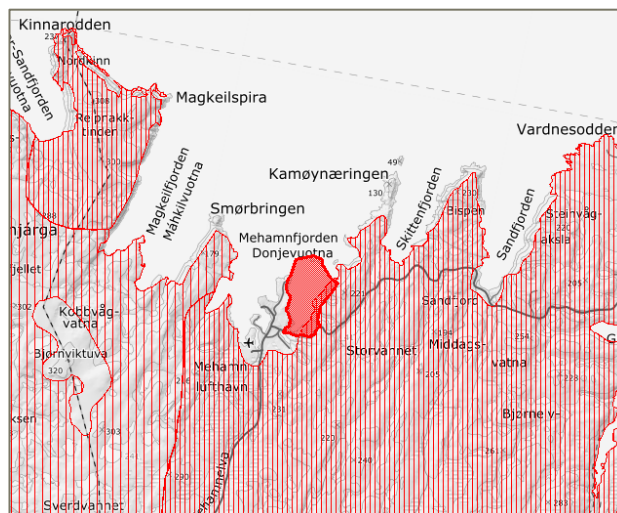
Figur 2. Reintall i sluttstatus (pr. 31. mars) for rbd. 9. Kilde: Landbruksdirektoratet/ Ressursregnskap for reindriftsnæringen

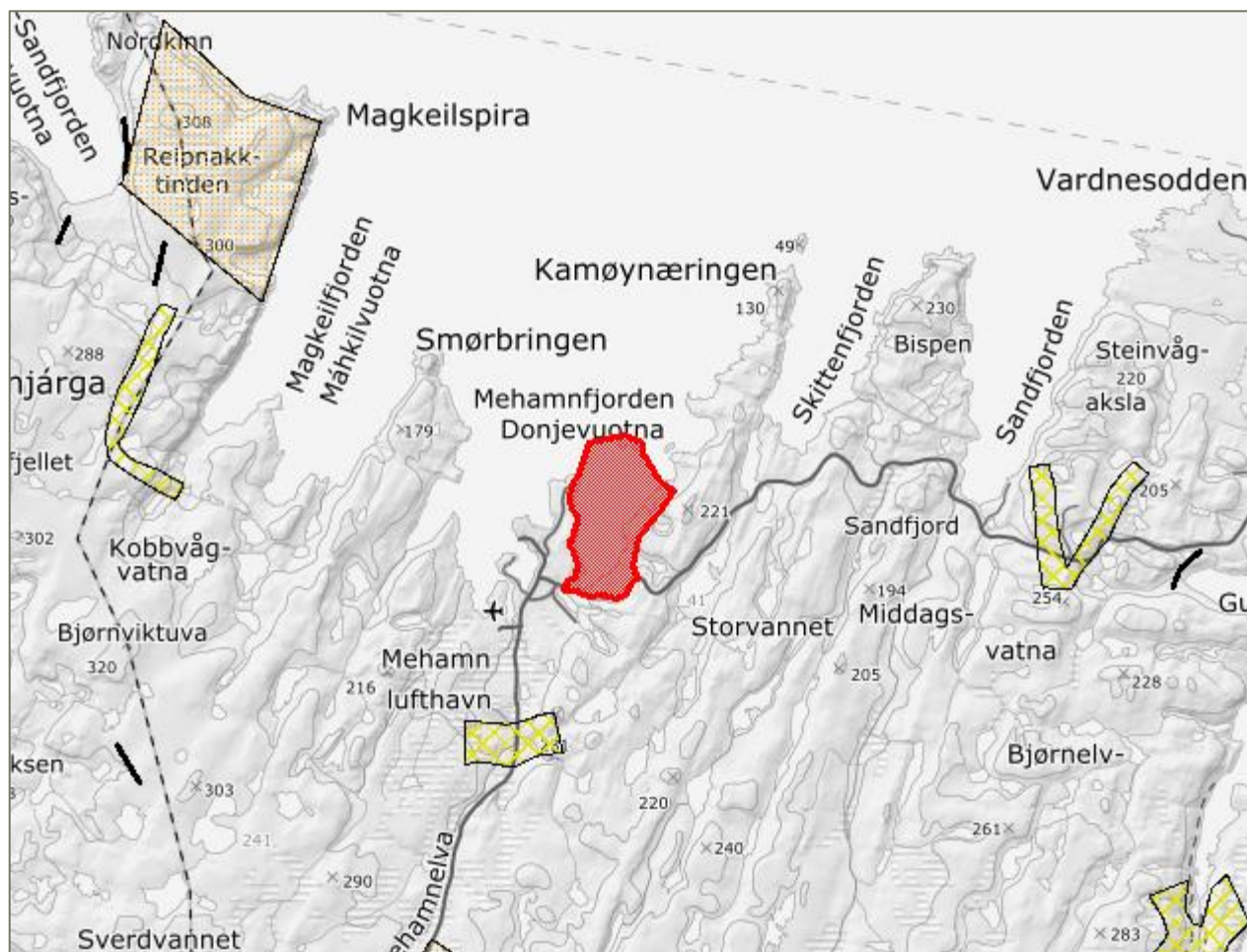
Figur 3. Gjennomsnittlig slaktevekt kalv (kg) for rbd. 9. Kilde: Landbruksdirektoratet/ Ressursregnskap for reindriftsnæringen

Figur 4. Vårbeite: Kalvingsland (tett skravur) og Oksebeiteland (skravur med mer luft). Kilde: NIBIO/Kilden

Figur 5. Sommerbeite: Høyereliggende områder og luftingsområder (tett skravur) og lavereliggende sommerland (skravur med mer luft). Kilde: NIBIO/Kilden

Figur 6. Reindrifftsanlegg og samlingsområder: Trekkleier (svarte linjer), flyttleier (polygoner med gul krysskravur) og beitehager (polygoner med oransje prikker). Kilde: NIBIO/Kilden

5 Planforslaget med påregnelige tiltak og aktivitet

Det vises til planbeskrivelsen for generell redegjørelse av planforslaget og tiltak som planforslaget åpner for. For temaet reindrift er det relevant å framheve at planforslaget medfører en rekke tiltak og aktivitet som må regnes å virke forstyrrende på reinen. Et industriområde som tiltenkt i Normannset vil dessuten kunne påvirke også noe utenfor planavgrænsningen, for eksempel støyutbredelse, slik at utredningen må hensynta influensområdet for aktiviteten.

6 Verdi

Av reindriften arealbrukskart (figur 4 og 5) kan det synes som områdene med verdi for reindrift bare er på østsiden av Normannsetfjorden, men fra distriktet framholdes at hele planområdet for Normannset må regnes til viktige områder for vårbeite og pauseområde på grunn av tidlig barmark sammenliknet med høyereliggende områder. De naturgitte forholdene gjør sågar at indre og vestlige del av Normannsetfjorden er de viktigste reinbeiteområdene, da vegetasjonen er rikere her enn på østsiden.

I møte med distriktet ble det påpekt at planområdet berører trekkleier for reien mot Vevikneset og Kamøynæringen. Trekket mot Vevikneset og beite på vestsiden av Normannsetfjorden har oppstått siste 10–12 år. Av flokken er det særlig ettåringer, okserein og simler uten kalv som trekker ut mot Vevikneset. Rein som overvintret har også forekommet i området (enkeltgrupper på f.eks. ca. 10 rein).

Det er utreders konklusjon på bakgrunn av verdivurderingen, at plan- og influensområdet for utredningen deles inn i to delområder (A og B) som vist på figuren under. Verdivurderingen per delområde er gitt og begrunnet i påfølgende tabell.

Figur 7. Plan- og influensområdet inndelt i delområder for fagtemaet

Tabell 1. Verdivurdering delområder

Delområde-id	Begrunnelse for verdi	Verdi
A	<u>Indre og vestre del</u> Delområdet berører trekklei mot Vevikneset, luftingsområde og minimumsbeite om våren. Disse delene utgjør da særverdiområder for reindrift.	Uten bet. Noe Middels Stor Svært stor ----- ----- ----- ----- ----- ▲
B	<u>Østre del</u> Trekklei mot Kamøynæringen og luftingsområde. Delområdet berører i noen grad særverdiområder for reindrift, men alternative trekkleier og luftingsområder vurderes å finnes lenger øst.	Uten bet. Noe Middels Stor Svært stor ----- ----- ----- ----- ----- ▲

7 Påvirkning og konsekvens

Påvirkning er et uttrykk for endringer som planforslaget eller det foreslåtte tiltaket vil medføre og relateres til den ferdig etablerte situasjonen. Påvirkning vurderes i forhold til referansesituasjonen (nullalternativet), som per definisjon har ingen påvirkning og konsekvens.

Konsekvensgraden for hvert delområde framkommer ved å sammenstille vurderingene av verdi og påvirkning. Dette gjøres etter konsekvensvifta jf. håndbok V712 figur 6-6. Konsekvensskalaen går fra 4 minus til 4 pluss. De negative konsekvensgradene er knyttet til en verdiforringelse av et delområde, mens de positive konsekvensgradene forutsetter en verdiøkning, etter at tiltaket er realisert.

For begge delområdene utgjør den framtidige situasjonen i vurderingen at industriområder med havneanlegg er etablert i områdene regulert til formålet på begge sider av Normannsetfjorden. Terrengebearbeidingen og aktiviteten som følger av dette, medfører at planområdet, med unntak av pollen i indre del, ikke vil være tilgjengelig for reinbeite.

Vurderingen av påvirkning og konsekvens per delområde framgår av og begrunnes i tabell under.

Tabell 2. Vurdering av påvirkning og konsekvens delområder

Delområde-id	Verdi	Påvirkning (=▲)	Konsekvens
A	Stor	Sterkt forringet Forringet Noe forringet Ubetydelig endring Forbedret ▼ Ødelagt Ingen endring ▼ Stor forbedring ▼ ----- ----- ----- ----- ----- ▲	2-3 minus (--/---)
		Terranget mot sjø i delområdet vil, dersom reguleringsplanen realiseres helt ut til molo, være tatt ned til ca. kainivå med en fjellskjæring i bakkant. Delområdet som reinbeite forringes ved et betydelig arealbeslag/tap av beite (ca. 200 daa med rik vegetasjon) samt at trekklei mot Vevikneset må anses for sperret med få alternative trekkmuligheter mot Vevikneset. Konsekvensgrad settes til 2 til 3 minus i tråd med konsekvensvifta i håndbok V712.	
B	Middels	Sterkt forringet Forringet Noe forringet Ubetydelig endring Forbedret ▼ Ødelagt Ingen endring ▼ Stor forbedring ▼ ----- ----- ----- ----- ----- ▲	1 minus (-)
		Terranget mot sjø i delområdet vil planeres for industri i ett eller flere nivåer med fjellskjæring i bakkant. Delområdet forringes noe som reinbeite ved arealbeslag/tap av beite i noe omfang (ca. 800 daa mindre rik vegetasjon). Trekklei mot Kamøynæringen anses ikke for sperret da alternative trekkmuligheter lenger øst legges til grunn. Konsekvensgrad settes til 1 minus i tråd med konsekvensvifta i håndbok V712.	

8 Oppsummering og sammenstilling av konsekvens

Planforslaget berører reinbeite med særverdiområder for reindriften. I areal utgjør tap av reinbeite ca. 1 km² (1000 daa), hvorav ca. 200 daa på vestsiden av Normannsetfjorden representerer reinbeite av størst verdi. Trekkleier mot Vevikneset og Kamøyneringen er berørt, men konsekvensen av planforslaget er størst for trekkleia mot Vevikneset, da påvirkning og mangel på alternativet gjør at den må anses for sperret.

Tabell 3. Sammenstilling av konsekvensvurderingen

Delområde	Alt. 0	Alt. 1
A Indre og vestre del	Ingen (0)	2-3 minus (---/----)
B Østre del	Ingen (0)	1 minus (-)
Avveining		Delområde A tillegges mest vekt.
Samlet vurdering	Ingen konsekvens	Middels negativ konsekvens
Rangering	1	2
Forklaring til rangering	Alt. 0 har klart mindre negativ konsekvens enn alt. 1.	
Beslutningsrelevant usikkerhet	Liten	Noe

Sammenstillingen av konsekvensvurderingen av delområdene jf. tabell over gir samlet sett en vurdering der utbyggingsalternativet (alt. 1) har middels negativ konsekvens for fagtemaet. Delområde A er vektet høyest da vegetasjonen er rikere her samt at det ikke finnes trekkalternativer mot Vevikneset i utbyggingsalternativet.

Iht. KU-forskriften skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes. Utreder viser i den forbindelse til forslag til kommuneplanens arealdel for Gamvik og nylig vedtatt kommuneplanens arealdel for Lebesby kommune som vurderer konsekvensen for summen av nye planer og tiltak som berører reinbeitedistrikt 9 på Nordkinnhalvøya. I hovedsak vil nye tiltak og aktivitet komme i og ved etablerte tettsteder (som Kjøllefjord, Mehamn og Gamvik m.fl.) eller som spredt bebyggelse (som fritidsbebyggelse). Det er utreders vurdering at samlet vurdering av konsekvens for reindrift i områderegulering for Normannset ikke påvirkes i ytterligere negativ retning selv om man tar de samlede virkningene av planer og tiltak i reinbeitedistriktet i betraktning.

8.1 Usikkerhet

Et relativt godt datagrunnlag gir liten usikkerhet om verdiene i området, men det overordnede plannivået gjør at usikkerheten knyttet til hvilke tiltak og virksomhet som kommer er større.

8.2 Skadereduserende tiltak

Det er ikke vurdert redusert skadereduserende tiltak utover det som ligger i planforslaget. Mulig skadereduserende tiltak, som ikke er vurdert, er å begrense utbyggingen.

8.3 Kompenserende tiltak

I møte med reinbeitedistriktet ble kommunen påminnet om reglene etter reindriftsloven § 4 om at det ved inngrep i reindriftssamenes reindriftsrettigheter skal ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger. Distriktet ga uttrykk for at man forventer at kommunen i den forbindelse fremmer saken for skjønnsretten.

Dette eller andre kompenserende tiltak er ikke vurdert i denne utredningen

9 Oppfølgende undersøkelser

Det er ikke planlagt før- eller etterundersøkelser av virkningene for reindriften som del av områderegulering for Normannset.

10 Referanser

Landbruksdepartementet (1992) *St.meld. nr. 28 (1991–92) En bærekraftig reindrift.*

Landbruks- og matdepartementet (2017) *Meld.St. 32 (2016–2017) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter.*

Landbruksdirektoratet (2018) *Ressursregnskap for reindriftsnæringen 2017–2018.*

Landbruksdirektoratet (?) *Reindrift – Konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven.*

Vegdirektoratet (2018) *Håndbok V712 Konsekvensanalyser.*

**VEDLEGG 1
MØTEREFERAT RBD. 9**

MØTEREFERAT

Oppdragsnavn **Områderegulering med KU for Normannset, Gamvik kommune**

Prosjekt nr. **1350019406**

Emne **Medvirkningsmøte med reinbeitedistrikt 9**

Møtedato **19/06/2018**

Sted **Mehamn**

Møte nr. **01**

Arrangør **Gamvik kommune**

Referent **Rambøll v/ Andreas Foss Westgaard**

Deltagere **Nils Arvid Guttorm, leder RBD 9**

Torfinn Vassvik, leder TMU, Gamvik kommune

Dag-Tommy Larsen, nestleder TMU, Gamvik kommune

Ebba Svendsen, medlem TMU, Gamvik kommune

Geir Hansen, teknisk sjef, Gamvik kommune

Andreas Foss Westgaard, plankonsulent, Rambøll

Forfall

Kopi

Neste møte **Ikke avtalt**

Dato 05.07.2018

Agenda

- 1 Innledning ved Gamvik kommune**
- 2 Beskrivelse ved RBD 9 Čorgaš**
- 3 Beskrivelse av planområdet ved Gamvik kommune**
- 4 Avslutning**

Rambøll
Kongleveien 45
N-9510 Alta

T +47 78 44 92 22
F +47 78 44 92 20
www.ramboll.no

1 Innledning ved Gamvik kommune

Teknisk sjef Geir Hansen ønsket velkommen til møte og presenterte tema.

2 Beskrivelse ved RBD 9 Čorgaš

Det ble innledningsvis redegjort for at distriktet har nyere kart enn de som er tilgjengelig via Landbruksdirektoratets kartserver i dag. Nye kart er sendt direktoratet for digitalisering, men ser ikke ut til å være ferdigbehandlet der.

Reinbeitedistriktets leder Nils Arvid Guttorm redegjorde for reindriftas interesser og viktige hensyn på Norkinnhalvøya generelt og Normannset (planområdet) spesielt. Oppsummering følger under:

- Distriktet flytter over Hopseidet hver vår med et øvre reintall på vårflokken på 5800. Andelen simler i vårflokken er om lag 80 %.
- I vårperioden fram til sankthans er kystpartiene med tidlig barmark særlig viktige for reinen. Her finner den vårbeite og hvile. Enkelte simler kan også kalve her, selv om de viktigste kalvingsområdene er de mer uforstyrrede barmarksfleckene i høylandet.

- Normannset inngår i et slikt viktig område for vårbeite og pauseområde på grunn av tidlig barmark sammenlignet med høyereliggende områder.
- Naturgitte forhold gjør at indre og vestlige del av Normannsetfjorden har mer vegetasjon enn de østlige deler av planområdet, og således er viktigere som reinbeite.
- Planområdet berører trekkleier for reinen mot Vevikneset og Kamøynæringen. Trekket mot Vevikneset og beite på vestsiden av Normannsetfjorden har oppstått siste 10–12 år. Av flokken er det særlig ettåringer, okserein og simler uten kalv som trekker ut mot Vevikneset. Rein som overvintrer har også forekommet i området (enkeltgrupper på f.eks. ca. 10 rein).
- Beiteressursen og årsvariasjon i temperatur påvirker slaktevekten på årskalver. Som et eksempel ble en forskjell på inntil 2 kg nevnt fra ett år med kald sommer til neste.
- Brunstida starter i tidsrommet da flyttingen fra Nordkinnhalvøya påbegynner mot høst- og vinterbeite.
- Distriktet påminner kommunen om reglene etter reindriftsloven § 4 om at det ved inngrep i reindriftssamenes reindriftsrettigheter skal det ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger, og ber i den forbindelse om at kommunen fremmer saken for skjønnsretten.

3 Beskrivelse av planområdet ved Gamvik kommune

Gamvik kommune ved utvalgsleder Torfinn Vassvik redegjorde for planene for Normannset og viktigheten av arealene for framtidig næringsutvikling i Mehamn og kommunen for øvrig.

4 Avslutning

Møtet ble avsluttet. Distriktet ble bedt om å sende Rambølls konsulent følgende grunnlag for reindriftsutredningen som del av reguleringsplanen:

- Oppdaterte reindriftskart
- Distriktsplan (bruksplan)